

УДК 339.1

Клепанчук О. Ю.

Львівський національний університет імені Івана Франка

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ РЕФОРМ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ

У статті досліджено теоретичні основи впровадження структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку. Розглянуто особливості структурних змін на вітчизняному внутрішньому ринку. Обґрунтовано необхідність впровадження інституційних реформ внутрішнього ринку разом зі впровадженням структурних змін. Виокремлено функції та завдання структурно збалансованого розвитку внутрішнього ринку. Конкретизовано результати структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку.

Ключові слова: структурні зміни, державна регуляторна політика, інституційні реформи, конкурентоспроможність, внутрішній ринок.

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах актуальності набуває питання реформування економіки країни та внутрішнього ринку як основи її економічної системи. Дослідження концептуальних наукових засад впровадження структурних змін та інституційних реформ дає

змогу обґрунтувати та окреслити основні напрями необхідних перетворень на внутрішньому ринку, а також у його секторальній структурі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку досліджували

у численних наукових працях С. Біла, І. Бевз, Я. Бережний, З. Варналій, Т. Васильців, А. Гальчинський, В. Гець, А. Гриценко, Б. Данилишин, В. Дементьєв, Я. Жаліло, Л. Ємельянова, С. Єрохін, С. Крістінович, І. Крючков, М. Мандибур, Т. Приходько, О. Пустовойт, Д. Покришка, Н. Попадинець, С. Пирожков, Р. Ріхтер, І. Сторолянська, В. Точилин, Л. Шинкарук, А. Шевченко та інші вчені.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проте подальшого обґрунтування потребує комплексний підхід до впровадження структурних змін та інституційних реформ внутрішнього ринку.

Мета статті полягає у спробі комплексного обґрунтування концептуальних засад впровадження структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку, конкретизації функцій та завдань в контексті якісного та структурно збалансованого розвитку внутрішнього ринку, конкретизації результатів цих змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-концептуальною основою дослідження структурних реформ є необхідність розуміння сутності самих понять структури, економічної структури, структурних змін, а також їх змісту. Структура є внутрішньою формою організації елементів системи, сукупністю сталих взаємозв'язків між частинами системи, що забезпечують цілісність функціонування та розвиток будь-якої системи [12, с. 45]. Структура є певною формою розташування елементів, що взаємодіють між собою. Як явище та процес «структура є наслідком учорашньої кінетики – підсумком руху елементів цілого та результатом їх організації» [8, с. 287]. Таким чином, завдяки явищу кінетики структури підпорядковується законам взаємозв'язку між елементами та є основою системи, завдяки чому система має здатність до відновлення та самовідтворення на новому рівні еволюційного розвитку. При цьому зміни певних елементів приводять до зміни в самій структурі, а видозміни структури активують зміни в характеристиках та якості її елементів. Отже, економічні системи мають структурні характеристики, що відзначаються змінністю, динамікою, цілісністю та системністю процесів відтворення.

Економічні системи мають секторальну, галузеву, регіональну та інституційну структуру, відповідні структурні рівні, а також є поліструктурними. Економічні структури є сукупністю усталених зв'язків між елементами економічної системи, що забезпечують збереження й утримання їх основних властивостей та характеристик їх окремих елементів під впливом дії зовнішніх та внутрішніх змін [8, с. 286]. При цьому в процесі значної видозміни наявної економічної структури та відтворення, розбудови нових структур значною мірою змінюється їх функції. Фактично формуються та реалізуються певна «тріада» залежності між економічною системою, економічною структурою та елементами економіки. Взаємодія елементів в економічній системі, відповідно, всі елементи в економічній структурі, функціонуючи між собою, мають певні утворені пропорції, що визначають значення кожної зі складових у загальній економічній структурі та економічній системі. Економічна структура є системою пропорцій та зв'язків в економіці, а структурні зміни в економіці виступають змінами певних усталених пропорцій між елементами економічної системи [12, с. 47–48]. Зміни в економічній структурі,

такі як співвідношення попиту та пропозиції, зміни обсягу виробництва та споживання, темпи розвитку галузей економіки чи секторальних ринків, перерозподіл інвестицій, приводять до зміни в самій економічній структурі, відповідно, різні елементи економічної системи мають різні темпи зростання, що приводить до структурних змін, водночас структурні зміни здійснюють безпосередній вплив на динаміку зростання національної економіки. Структурні зміни в економіці відбуваються внаслідок зміни суспільних потреб, розвитку технології виробництва та інновацій, зміни ринкової кон'юнктури.

Основною метою впровадження структурних змін є необхідність вирівнювання нерівномірної динаміки розвитку окремих елементів структури, секторів, сегментів внутрішнього ринку їх прискорення чи гальмування, внаслідок чого відбувається розбалансування, втрачаються необхідний системний взаємозв'язок та взаємодія між елементами економічної структури й економічної системи. Державне регулювання структурних змін через впровадження державної структурної політики спрямоване на планування та впровадження дій зі збереження та відтворення необхідних пропорцій розвитку як окремих елементів економічної структури та збереження взаємозв'язків між ними задля забезпечення збалансованих та високих темпів розвитку всієї системи, що забезпечує загальне соціально-економічне зростання. Разом з поняттям структурних змін в розвитку та регулюванні внутрішнього ринку важливим є поняття структурних зрушень, що характеризують зміни в певних однорідних рівнях економічної структури, метою яких є процес забезпечення пропорційності змін у структурі суспільних потреб змінам у розподілі факторів виробництва.

Впровадження структурних змін та структурної політики як основного інструмента їх реалізації спрямоване на зміну структури національної економіки в певному напрямі, створення необхідних сприятливих умов для ефективного збалансованого розвитку економіки країни її внутрішнього ринку та його окремих сегментів. Зміст структурних змін на внутрішньому ринку країни залежить перш за все від наявного стану внутрішнього ринку та його структурних сегментів і процесів міжринкової взаємодії. Так, Н. Попадинець звертає увагу на високий рівень структурних диспропорцій на внутрішньому ринку та в національній економіці, значне гальмування процесів подолання структурних дисбалансів перехідного періоду, технологічної та технічної модернізації, оновлення, значний вплив зовнішньоекономічних факторів та зміни кон'юнктури ринку, як наслідок, неготовність до дії та наслідків економічної кризи [11, с. 160–161]. У своїх дослідженнях Я. Бережний вказує на характерні особливості трансформації організаційно-інституційної структури національної економіки та наявність значних інституційних перешкод для впровадження системних економічних реформ, а також наявність значної інформаційної асиметрії на внутрішньому ринку [9, с. 6–7]. В наукових дослідженнях звертається увага на те, що останніми роками значною мірою зростає рівень інформаційної асиметрії, що виявляється у відсутності повноти інформації у функціонуванні фінансових та фондових ринків, ринку праці, що значно ускладнює прийняття адекватних змін державної економічної політики щодо регулювання діяльності сегментів внутрішнього ринку. Прояви інформаційної асиметрії безпосередньо

пов'язують з тенденціями зниження рівня конкуренції в сегментах внутрішнього ринку, відповідно, зростанням негативних наслідків, асиметрії в його функціонуванні та функціонуванні інших пов'язаних з ними ринків [5, с. 124]. До найбільш вагомих проблем, що обумовлюють потребу впровадження структурних змін та інституційних реформ, українські науковці відносять розгортання внутрішньої інституційної кризи [10, с. 72], падіння макроекономічних показників розвитку, скорочення ВВП, знецінення національної валюти [7, с. 10], неефективність посткризових реформ та регуляторних норм, зниження довіри споживачів у фінансовому сегменті внутрішнього ринку та купівельної спроможності населення, що негативно вплинуло на внутрішній споживчий ринок та обсяги виробництва [3, с. 165–175]. Вагомими є проблеми підприємницької діяльності у функціонуванні внутрішнього ринку, до яких можна віднести невизначеність та незахищеність прав власності, складність ведення фінансово-господарської діяльності суб'єктами господарювання, значний податковий тиск, відсутність дієвих механізмів покращення умов підприємницької діяльності. Внутрішній ринок країни має ознаки ненасиченого монопольного ринку із зосередженням у локальних сегментах ринку чи ринкових нішах, де встановлюється довільне ціноутворення, існують умови поширення рейдерства, а на 92% ринків не діє ринковий нагляд у сфері захисту конкуренції [9, с. 66–67].

В цих умовах основними напрямками структурних змін, трансформації державної політики, спрямованої на розвиток суб'єктів господарювання на внутрішньому ринку, є формування конкурентних умов та усунення прояву дискримінації у створенні та веденні діяльності суб'єктів господарювання, спрощення ведення фінансово-господарської діяльності, реформування механізмів ринкового нагляду та формування сприятливого інвестиційного клімату [9, с. 69]. При цьому основними засадами політики держави, спрямованої на регулювання економіки, є необхідність забезпечення її конкурентоспроможності, розвиток внутрішнього ринку, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, розвиток конкуренції та зменшення безпосереднього втручання держави в діяльність господарюючих суб'єктів [11, с. 160–161]. Важливою умовою ефективного реалізації структурних змін є структурна перебудова економіки, яка дасть змогу оптимізувати основні соціально-економічні пропорції на відтворювальному, галузевому, регіональному рівнях та забезпечити конкурентоспроможне зростання вітчизняної економіки, зміни структурної політики держави та структури власності, структури доходів населення. Важливими є здійснення структурно-інноваційних перетворень, опрацювання державних механізмів впливу на процеси структурних зрушень [2, с. 15].

Зміст структурних змін на внутрішньому ринку безпосередньо та повністю залежить від змісту структурних трансформацій, що ініціюються та впроваджуються в економіці країни, оскільки внутрішній ринок є невід'ємною частиною, фундаментом економічної системи країни.

Удосконалення структурної політики держави спрямоване не тільки на зміну ринкової структури, але й на зміну інституційних засад її функціонування та зміну структури суспільних відносин, структури доходів населення, структури власності. Ці соціально-економічні структурні

зміни приводять до зміни сегментів споживачів внутрішнього ринку країни, водночас змінюють структуру та характер ринкового попиту, ринкову кон'юнктуру та загалом приводять до формування критичної маси ринкових перетворень, які дають нову якість ринкових відносин та активують розвиток внутрішнього ринку. Важливими напрямами структурної перебудови є запровадження енергозберігаючої моделі розвитку економіки, впровадження структурно-інноваційних перетворень реального сектору економіки (технічне оновлення, модернізація, інноваційний розвиток).

Перш за все для розвитку внутрішнього ринку необхідно здійснити демонополізацію його окремих ринків та галузей, структурне регулювання реального сектору економіки, розвиток конкурентного середовища. Важливим є впровадження структурних змін в основних секторах та сегментах внутрішнього ринку, таких як ринок цінних паперів, валютний ринок, фінансовий ринок, ринок інтелектуальної власності, задля зростання ефективності їх функціонування, активізації відтворювальних процесів, забезпечення зростання потенціалу, забезпечення розвитку внутрішнього ринку та його безпеки в умовах ринкової відкритості конкуренції та євроінтеграції. В цьому контексті важливими є формування системи нових організацій та розвиток ринкової інфраструктури, оскільки вона забезпечує загальну трансформацію структурних змін і забезпечує реалізацію механізмів впровадження структурних змін та інституційних реформ.

Результатами впровадження структурних змін на внутрішньому ринку є прогресивні зміни у структурі внутрішнього ринку, якісне та структурне збалансування його розвитку, оптимізація основних міжгалузевих та міжринкових пропорцій, зростання конкурентоспроможності сегментних ринків внутрішнього ринку, реалізація енергозберігаючої моделі розвитку секторів металургійного та промислового комплексів, технічне оновлення, модернізація, інноваційний розвиток, освоєння випуску нової конкурентної продукції, зростання реального сектору економіки, розвиток конкуренції та конкурентоспроможності продукції, ефективний збалансований розвиток сегментів внутрішнього ринку та їх взаємодія, розбудова та розвиток ринкової інфраструктури.

Водночас світовий досвід впровадження економічних реформ в країнах світу з різними засадами економічного, політичного, культурного устрою показав, що однією зі складових їх успішної реалізації є впровадження інституційних змін та інституційних реформ.

На думку С. Крістіневича, на сучасному етапі розвитку економічної теорії не викликає сумнівів наявність стійкої та значної кореляції між якістю національних інститутів та рівнем економічного розвитку [6, с. 18]. У забезпеченні процесу впровадження інституційних змін та реформ провідна роль належить державі та державним інститутам. Метою інституційних змін та інституційних реформ є забезпечення стану інституційної рівноваги в економічній системі та збалансування економічного розвитку за забезпечення інтересів різних суб'єктів економічних та суспільних відносин. Впровадження інституційних реформ потребує розбудови в країні необхідного інституційного середовища, державних та ринкових інститутів, формування інституційного механізму. На думку С. Білої, інституційні реформи мають вирішальне значення в активіза-

ції євроінтеграційних процесів, охоплюють різні сфери та спрямовані на вдосконалення національного законодавства, уніфікацію норм, правил та методів ведення економічної діяльності в країні їх узгодження із законодавством ЄС в рамках інтеграційних процесів, захист прав власності та інтелектуальної власності, дотримання принципів екологічності виробництв, гарантування особистих прав та свобод, забезпечення безпеки, ліквідацію корупції та дегінізацію вітчизняної економіки, налагодження діалогу з громадськістю щодо місцевого самоврядування та регіонального економічного розвитку [1, с. 13].

Метою запровадження інституційних реформ є досягнення комплексного ефекту загального економічного відновлення та розвитку за такими напрямками, як реалізація євроінтеграційної політики, узгодженість та цілеспрямованість в досягненні внутрішніх економічних реформ, зростання ефективності та використання зовнішніх фінансових надходжень, їх цільове спрямування на реалізацію реформ, зростання якості кадрового забезпечення, його кваліфікаційного рівня та компетентності, необхідного для процесів реформування, впровадження реформ в окремих секторах економіки, таких як енергетика, науково-технічна сфера, транспорт, зі впровадженням принципів екологічності виробництва та поглиблення секторального співробітництва між Україною та ЄС, налагодження торгово-економічного співробітництва та розширення зони вільної торгівлі, створення реальних умов для економічної євроінтеграції країни.

Зміст інституційних реформ полягає в комплексному реформуванні інституційних засад в економічній, політичній, соціальній, зовнішньоекономічній сферах, державному управлінні. Впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку невід'ємно пов'язане зі структурними змінами та розбудовою ефективних інститутів, здатних забезпечити їх реалізацію та контроль за їх виконанням. Необхідними етапами інституційного реформування є створення формальних ринкових інститутів, забезпечення державою їх ефективного функціонування, стимулювання та спрямування діяльності неформальних ринкових інститутів [4, с. 120]. Таким чином, створені інститути забезпечують впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку та контроль за їх виконанням, а реалізація інституційних реформ забезпечує формування необхідного інституційного середовища внутрішнього ринку, спрямованого на захист прав власності, зростання вільної конкуренції, забезпечення конкурентної поведінки учасників ринкових відносин, зростання ефективності функціонування внутрішнього ринку та його сегментів. Каталізаторами впровадження інституційних реформ в економіку країни та її внутрішній ринок є торгівельно-економічна сфера, євроінтеграційні процеси та асоціативне членство в ЄС, адже саме вони активують внутрішні процеси та напрями, що потребують комплексного реформування. Впровадження комплексу інституційних реформ спрямоване на приведення торгово-економічної сфери вітчизняної економіки, її внутрішнього ринку у відповідність до вимог Європейського Союзу, що свідчатиме про готовність країни, її економіки до вступу до ЄС. Інституційне реформування є необхідним у таких сферах, як налагодження дієвого політичного діалогу у сфері зовнішньої політики та забезпечення безпеки, реформування

судової системи, гарантування особистої безпеки, дотримання прав та свобод громадян, інституційні реформи економічного та секторального співробітництва, реформи у сфері забезпечення розвитку людського потенціалу. Впровадження інституційних реформ у сфері реформування торгово-економічного співробітництва з країнами та підготовки вступу до ЄС засноване на принципах відповідності вимогам ЄС, таким як забезпечення вільного руху капіталу, товарів, послуг та робочої сили; визначення та чітке дотримання перехідних періодів; спільне вжиття заходів лібералізації торгівлі; мораторій на впровадження нових торгових обмежень. Відповідно до цього основними напрямками інституційних реформ внутрішнього ринку в рамках інтеграції з ЄС є реформування та узгодження тарифної політики; ліквідація торгових бар'єрів та зростання ефективності торгових операцій; вжиття спільних заходів торгового захисту; вжиття заходів санітарного та фітосанітарного контролю; сприяння розвитку вільної торгівлі; активізація митного співробітництва та контролю за походженням товарів; співробітництво в енергетичній сфері; інвестиційне співробітництво у сфері руху капіталу та електронних розрахунків; захист прав інтелектуальної власності; посилення дії антимонопольного законодавства та вжиття антимонопольних заходів з підтримки розвитку вільної конкуренції, стимулювання ринкового розвитку; підвищення контролю та забезпечення прозорості у сфері державних закупівель; впровадження принципів екологізації виробництва; вдосконалення правового регулювання ринкових відносин, а саме транспарентність [1, с. 15]. Особлива увага в рамках інституційного реформування країни в рамках її співробітництва з ЄС приділена впровадженню секторальних реформ та реформуванню таких сфер економіки, як енергетика та використання паливно-енергетичних ресурсів, металургійний комплекс, транспортна, газотранспортна системи, сільське господарство.

Впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку країни полягає в розбудові інститутів, необхідних для забезпечення ефективного функціонування та розроблення, прийняття та реалізації комплексу інституційних змін, спрямованих на створення та функціонування оновленого, реформованого інституційного середовища внутрішнього ринку.

Ефективне провадження й реалізація інституційних реформ на внутрішньому ринку країни та його сегментах забезпечуються завдяки належному функціонуванню судової, податкової, митної, банківської систем, інститутів небанківської фінансової сфери, фондового ринку, вдосконаленню функціонування дозвільно-ліцензійної системи та інших економічних систем.

Зміст інституційних реформ на внутрішньому ринку є невід'ємною частиною загального комплексу інституційних реформ та змін, що потребують впровадження та впроваджуються в країні в її економічній, політичній, суспільній сфері, державному управлінні. Так, для впровадження ефективних інституційних реформ в країнах з трансформаційною економікою найбільш важливими є створення нових та реформування наявних ринкових інститутів; контроль за забезпеченням функціонування створених інститутів; відновлення та спрямування функціонування внутрішнього ринкових неформальних інститутів [4, с. 124]. Важливою складовою інституційного реформування є створення та впровадження ефективного

контролю за функціонуванням новостворених чи реформованих інститутів. Для інституційного реформування внутрішнього ринку доцільним є впровадження державного, внутрішнього ринкового, внутрішнього сегментного та міжнародного контролю, а також створення неформальних інституцій ринкового середовища, таких як корпоративна та бізнес-культура, бізнес-клімат, традиції, звичаї, соціальні, етичні норми.

Важливою складовою інституційних реформ внутрішнього ринку є реформування правових інститутів та законодавства, необхідного для визначення нормативно-правових норм та засад функціонування внутрішнього ринку щодо відповідності нормам чинного законодавства, прийнятим у світі та ЄС правовим засадам та нормам. Основу інституційного розвитку країн світу та розвитку їх внутрішнього ринку складають трансформація та захист прав власності, для країн з перехідною економікою актуальними є впровадження процесів приватизації та перехід до ринкових форм господарювання.

Впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку здійснюється внаслідок інституційного реформування, контролю та забезпечення належного функціонування судової, фінансової, податкової, дозвільно-ліцензійної та митної систем, фондового ринку.

Вагомим напрямом у процесі інституційного реформування внутрішнього ринку є впровадження секторальних реформ в окремих секторах та сегментах внутрішнього ринку, що супроводжують структурні секторальні зміни й трансформації, спрямовані на врахування економічних інтересів, економічних ринкових відносин та пріоритетів економічного розвитку в таких секторах, як енергетика, транспортно-транзитна інфраструктура, сільське господарство, металургійний комплекс, добувна промисловість, розподіл та споживання ресурсів.

Окремим вагомим напрямом інституційного реформування внутрішнього ринку є реформування державної регуляторної політики, спрямоване на формування нових засад функціонування підприємництва, що є одним з ключових суб'єктів внутрішнього ринку та його сегментів. Відповідно, основними напрямками інституційного реформування регуляторної політики є формування конкурентних умов та усунення проявів вибірковості у веденні бізнесу, стимулювання розвитку підприємницької активності, спрощення ведення господарської діяльності задля розширення виробництва та відтворення, забезпечення зайнятості, товарного насичення ринків, активізація процесів руху фінансових ресурсів, зростання ефективності економічної діяльності, створення ефективних механізмів ринкового нагляду, зменшення адміністративного тиску, формування сприятливого інвестиційного та підприємницького клімату.

Для ефективного, структурно збалансованого розвитку внутрішнього ринку необхідними є вдосконалення чинного та прийняття нового законодавства, прийняття програм розвитку внутрішнього ринку, створення нових формальних інститутів, організацій та учасників ринку, а саме бірж, інституційних інвесторів та інших структур, впровадження та забезпечення дієвості неформальних ринкових інститутів, таких як ринкова культура, зміна суспільної свідомості, утвердження інститутів власності як єдиних норм, що є найбільш дієвим механізмом у забезпеченні прозорості та ефективності впровадження

ринкових інституційних перетворень та реформ, формування інституційного середовища, боротьба з тіньовою економікою та забезпечення ефективного розвитку внутрішнього ринку через формування дієвого інституційного середовища.

На рис. 1 представлено сутність та результати впровадження структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку.

Результатами впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку є формування системи нових ринкових соціально-економічних відносин; удосконалення наявного законодавства та правових інститутів щодо функціонування внутрішнього ринку та його інститутів, а також приведення їх до міжнародних норм та практик; утвердження інститутів захисту прав власності; інституційне реформування та зростання ефективності функціонування внутрішнього ринку, його окремих ринкових сегментів та їх інституційного збалансованого розвитку та взаємодії; впровадження комплексу інституційних перетворень та реформ внутрішнього ринку, а також його сегментних ринків в рамках співпраці із зовнішніми ринками; розвиток ринкової конкуренції, демонополізація ринків, приплив інвестицій, покращення інвестиційного клімату; активізація ринкових процесів та процесів міжринкової взаємодії; інституційне реформування секторів та сегментів внутрішнього ринку; розвиток економічних ринкових відносин та пріоритетів економічного розвитку в таких секторах, як енергетика, транспортно-транзитна інфраструктура, розподіл та споживання ресурсів; державне регулювання та стимулювання розвитку підприємства, покращення умов ведення бізнесу, зростання інвестиційної та підприємницької активності, виробництва продукції та надання послуг.

Результати проведеного дослідження концептуальних засад впровадження структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку дали змогу визначити та систематизувати основні завдання якісного та структурного збалансованого розвитку внутрішнього ринку, якими є впровадження системних структурних змін, збалансування внутрішнього ринку та його сегментів із застосуванням нових інституційних засад функціонування, взаємозв'язку та взаємодії, вирівнювання ринкових диспропорцій та забезпечення вільного ефективного руху й відтворення капіталу, товарів, ресурсів, збільшення частки приватної власності в структурі економіки та внутрішнього ринку, реструктуризація та зменшення баласту неефективного виробництва, забезпечення дієвості інституційних механізмів захисту та дотримання прав приватної власності, захист внутрішнього ринку, впровадження структурних змін та інституційних реформ, спрямованих на реалізацію програм імпортозаміщення, зростання конкурентоспроможності вітчизняної продукції та послуг, впровадження інноваційних процесів та продуктів, насичення внутрішнього ринку товарами вітчизняного виробництва, демонополізація ринків, створення рівних умов для розвитку конкуренції та вільного конкурентного середовища на внутрішньому ринку, ринкового конкурентного ціноутворення та формування товарної політики, зміна структури та реформування, розбудова інститутів та інституційних механізмів фінансового ринку, ринку цінних паперів, активування інвестиційних процесів, забезпечення ефективного руху капіталу між сегментами внутрішнього ринку, покращення інвестиційного клімату й

Рис. 1. Впровадження структурних змін та інституційних реформ на внутрішньому ринку

Джерело: розроблено автором

активне залучення прямих та капітальних інвестицій, запровадження та розвиток інститутів венчурного фінансування, детінізація внутрішнього ринку, забезпечення прозорості функціонування його секторів та економічних відносин, стандартизація та уніфікація вимог до якості й процесів виробництва продукції та послуг, приведення їх до світових стандартів, підвищення рівня якості, безпеки, відповідності та конкурентоспроможності продукції внутрішнього ринку.

Висновки. Внутрішній ринок є невід'ємною частиною, фундаментом економічної системи

країни. Ефективне та збалансоване функціонування внутрішнього ринку є передумовою сталого економічного зростання країни. Зміна суспільних потреб, розвиток технології виробництва та інновацій, зміна ринкової кон'юнктури обумовлюють постійні структурні зміни як на внутрішньому ринку, так і в національній економіці. Структурні зміни на внутрішньому ринку та розбудова ефективних інститутів, здатних забезпечити їх реалізацію, передбачають активне впровадження інституційних реформ на внутрішньому ринку. Загальний результат впровадження

структурних змін та інституційних реформ внутрішнього ринку складають структурна та інституційна перебудова економічної системи країни, а також її економічних ринкових відносин, активізація соціально-економічного розвитку, реформування ринків, ринкових секторів, сегментів та ринкових процесів, зростання ВВП країни, обсягів виробництва й споживання продуктів та послуг, реалізація соціальних програм та програм зайнятості, зростання доходів населення та задоволення суспільних потреб, зростання рівня економічної стабільності та безпеки, забезпечення загального соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Біла С. Інституційні та секторальні реформи в Україні: теоретико-методологічний аспект. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право*. 2014. № 25. С. 11–19.
2. Біла С. Проекти програм структурної перебудови економіки України кінця ХХ – початку ХХІ ст.: аспекти їх суспільної ефективності. *Історія народного господарства та економічної думки*: міджквід. зб. наук. пр. Вип. 37–38. Київ, 2005. С. 3–16.
3. Дудкін О.В., Щербаченко В.О. Формування комплексу ринкових сигналів соціально відповідального підприємства. *Механізми регулювання економіки*. 2010. № 3. Т. 2. С. 165–175.
4. Ємельянова Л.О. Складові інституційних реформ у контексті формування акціонерного капіталу в країнах із перехідною економікою. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 6. Ч. 1. С. 120–125.
5. Ковальчук В.О. Моделі ринків із асиметричною інформацією у дослідженнях Нобелівських лауреатів. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2009. № 3. С. 122–126.
6. Кристиневич С.А. Измерение институциональной эффективности развития человеческого капитала: концептуальные подходы. *Вестник Белорусского государственного университета*. 2011. № 1. С. 17–26.
7. Покришка Д.М. та ін. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки України. Київ: НІСД, 2011. 134 с.
8. Молчанов А.М. Возможная роль колебательных процессов в эволюции. *Колебательные процессы в биологических и химических системах*. Москва, 1967. С. 285–288.
9. Бережний Я.В. та ін. Передумови та пріоритети реформування державної політики розвитку підприємництва в Україні. Київ: НІСД, 2014. 73 с.
10. Жаліло Я.А. та ін. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації. Київ: НІСД, 2011. 182 с.
11. Попадинець Н.М. Структурні диспропорції внутрішнього ринку України: напрями їх вирішення. *Фінансовий простір*. 2013. № 4 (12). С. 160–165.
12. Геєць В.М. та ін. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / ред. Л.В. Шинкарук. Київ: НАН України; Ін-т екон. та прогнозування, 2011. 696 с.

Клепанчук О. Ю.

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ВНЕДРЕНИЯ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ РЕФОРМ НА ВНУТРЕННЕМ РЫНКЕ

Резюме

В статье исследованы теоретические основы внедрения структурных изменений и институциональных реформ на внутреннем рынке. Рассмотрены особенности структурных изменений на отечественном внутреннем рынке. Обоснована необходимость внедрения институциональных реформ внутреннего рынка вместе с введением структурных изменений. Выделены функции и задания структурно сбалансированного развития внутреннего рынка. Конкретизированы результаты структурных изменений и институциональных реформ на внутреннем рынке.

Ключевые слова: структурные изменения, государственная регуляторная политика, институциональные реформы, конкурентоспособность, внутренний рынок

Klepanchuk O. Yu.

L'viv Ivan Franko National University

CONCEPTUAL BASES FOR IMPLEMENTATION OF STRUCTURAL CHANGES AND INSTITUTIONAL REFORMS IN THE INTERNAL MARKET

Summary

In the article the theoretical bases of introduction of structural changes and institutional reforms on the internal market are researched. Features of structural changes on the internal market are considered. The necessity of implementing institutional reforms of the domestic market together with introduction of structural changes is substantiated. The functions and tasks of structural and balanced development of the internal market are singled out. The results of structural changes and institutional reforms on the domestic market are specified.

Keywords: structural changes, state regulatory policy, institutional reforms, competitiveness, internal market.